

Cesarjevič Rudolf.

Nagla, nepričakovana smrt cesarjeviča Rudolfa, avstro-ogerskega prestolonaslednika, jedinega sina Nj. Veličastva cesarja Franca Josipa I., pretresla je ves civilizovani svet, vzbudila je največo žalost v naši cesarski hiši in vseh narodih našega cesarstva. Najhujše je zadela presvetlega vladarja in dinastijo Habsburgov; ž njo pa bitko žalujejo vsi državljani, vsi narodi razprostranega cesarstva. Izguba je neizmerna za dinastijo, državo in njene narode; izguba je nepreračunljiva zlasti tudi gledé na avstrijske Slovane.

Cesarjevič Rudolf je bil od začetka namenjen zasesti prestol svojega očeta, in poslednji mu je preskrbel tako izredno vzgojo, kakoršne ni bil deležen morda še nikdar noben prestolonaslednik. Od prve do dozorele moške dobe ni bilo življenje vzvišenega pokojnika nič drugega, kakor nepretržno, najvestniše pripravlanje na veliki poklic.

Rano je dospel cesarjevič Rudolf do samostalnega mišljenja in delovanja. Samostalnost je razkrival v svoji učenosti, ko je pripravljal lastna pisateljska dela raznotere vrste iz prirodnega življenja ali mnogoobsežnega življenja narodov. Delo z velikim načrtom o deželah in narodih Avstro-Ogerske, katero je sam sprožil, za katero je sam zbiral snovi, pisal in skrbel do poslednjega dne svojega dragega življenja, svedoči najbolje, s kakimi

načeli, s kako marljivostjo je hotel nekdam zasesti slavni prestol svojih prednikov.

Znanost, katero je sam bogatil in vsestransko pospeševal, je izgubila izredno spretnega in nadarjenega pisatelja; ali narodi Avstro-Ogerske, katerih kulturno življenje je opazal z očesom znanstvenega preiskovalca in razsojevalca, so izgubili ž njegovo smrtjo neizmerno več. On je z jednako ljubeznijo ocenjeval kulturno prošlost in sedanost vseh narodnostij našega cesarstva, in to je navdajalo avstrijske narode, različne po krvi, zgodovini in kulturi, z največo nado.

Kakó so se Slovani veselili, ko so vedeli, da govori cesarjevič Rudolf z vsemi narodi v njih jezikih! Češčina in hrvaščina mu je tekla gladko, kakor pristnemu Čehu in Hrvatú, in ko je dospel l. 1887. v Galicijo in tu sred ruskih kmetov, govoril je tudi s temi po ruski; istega leta si je postavil, neizbrisen spomin v Galiciji še s posebnim činom.

Tedaj je 4. julija sam položil temeljni kamen semenškemu poslopu grško-katoliške cerkve, gališko-ruskega oddelka glavnega dela slovanskega naroda, in sam je ob isti priliki na staroslovanski in ruski temeljni listini podpisal se lastnoročno s cirilico kot utemeljitelj tega visokega zavoda. S tem je dokazal, kakó vé ceniti slovansko cerkev,

ki je v Velikomoraviji imela svoj začetek in je od tod zasnovala in razširila med Slovani lastno slovansko kulturo. Slovanska kultura je izgubila v plemenitem pokojniku največega bodočega zaščitnika.

On, ki je z znanstveno objektivnostjo ocenjeval vrednost pojedinih kultur, je že zgodaj v avstro-ogerskih narodih, na prvem mestu v Slovanih, utrdil preverjenje, da bo vodil državo in njene narode na naravni podstavi, da se bo ravnal na znotraj in na zunaj po svojstvu in moči svojih narodov. On, ki je poznal avstro-ogerske narode in dežele natanko, je videl v svoji modrosti in bistrosti, da Avstro-Ogerska ima vsa uslovja, da ostane Avstro-Ogerska mogočna, vedno nezavisna, samostalna država, ki je sposobna z isto močjo svoje narode brez izjeme razvijati, po lastnih kulturah osrečevati in utrjevati.

Smrtna kosa je pobrala vse nade, ki so imele v cesarjeviču Rudolfu najtrdnjšo zaslonbo. Zatorej pa prešinja toliko večja žalost vse narode na nenadomestljivi izgubi, in se oni tolažijo sedaj s tem, da razodevajo soglasno svoje najodkritosrčniše sožalje slavnemu prestolu in pred vsem najbolj potrtemu presvetlemu cesarju Francu Josipu. Previdnost božja ohrani ga nam čvrstega, modro vodečega državno krmilo, kakor doslej; bodočemu prestolonasledniku pa bodi dodeljeno, da bi se vzorno pripravil za cesarski prestol, kakor vzvišeni pokojnik.

Slovani avstro-ogerski v veliki žalosti molijo k Bogu za dušo cesarjeviča Rudolfa, kličejo jednoglasno: Večen spomin! Večen spomin! Gospodine pomiluj služabnika svojega!

Cesarjevič Rudolf.

Prvo vest o smrti cesarjeviča Rudolfa, kakor da bi ga bil zadel mrtvoud, je popravila „Wiener Zeitung“ takoj drugi dan, med drugim takó-le: „Prisotni gospodje poklicali so z nujnim telegramom profesorja dr. Wiederhoferja v Mayerling, kamor se je poslednji odpeljal s prvim vlakom. Wiederhofer je mrtveca takoj preiskal in konstatoval, da ima na glavi veliko rano, in da se je odkrnil precejšen kos lobanje, vsled česar je takoj nastala smrt. Konstatovalo se je, da je to strelna rana, pri postelji na strani ležal je izstreljen revolver. Leža revolverja ni dopuščala dvojbe, da je usmrčenje izvršilo se z lastno roko. Ker so cesarjevičevi sluge bili razdeljeni po stranskih poslopih, in ker je cesarjeviču pridodeljeni sluga dobil nalog glede priredbe lova, ker je bil gradič vsled tega za malo časa popolnoma zapuščen, zato ni strela nihče čul.“

Zapisnik, katerega so sestavili postavno pozvani strokovnjaki o priliki raztelesenja trupla preblazega umrlega, slove:

Mnenje.

1. Nj. c. kr. Visokost presvetli prestolonaslednik umrl je vsled razbitja črepine in sprednjih delov možganov.

2. Razbitje nastalo je vsled strela, kateri je bil oddan iz neposredne bližine v sprednji del desnega senca.

3. Strel iz revolverja srednjega kalibra mogel je provzročiti omenjeno rano.

4. Kroglja se ni našla, ker je izstopila skozi votlino, katera se je konstatovala nad levim ušesom.

5. Brezdvojno je, da se je Nj. c. kr. Visokost sam ustrelil ter da je ostal takoj mrtev.

6. Prezgodnje zaraščenje ščitnih in križevnih kostij na črepini in izredna globočina vtisa na lobanjih in takozvanih „prstnih vtiskov“ na notranji strani črepinje, očitna ploščnatost zamotov možganov in razširjenje možganjske votline so patologične okolščine, katere se nahajajo po izkušnji ob izrednih duševnih položajih in zatorej dopuščajo misliti, da se je vršil čin v stanju duševne omračnosti.

Dvorni svetnik E. Hofmann l. r., profesor sodnjega zdravlilstva.

Profesor dr. Ivan Kundrat l. r., predsednik patologično-anatomičnega zavoda, kot razparalec.

Profesor dr. Herman Wiederhofer l. r., domači zdravnik.

Njega c. in kr. apostoljsko Veličastvo izvolilo je izdati naslednje ročno pismo:

Ljubi grof Taaffe!

Moja prava srčna potreba je, da se še v dneh bolestne žalosti neposredno obračam do Svojih ljubljenih narodov, da jim vsem razodenem Svojo najiskrenejšo ne-

usahljivo zahvalo za nebrojne dokaze ganljive udanosti in ljubeznipolne vernosti. V to svrhu dobite priložen Moj nagovor, katerega namenu primerno objavite.

Na Dunaju, dne 5. februvarja 1889.

Fran Josip l. r.

Taaffe l. r.

Svojim narodom!

Najhuji udarec, ki je mogel zadeti očetovsko Moje srce, nenadomestljiva izguba Svojega dragega jedinega sina, napolnila je z najglobokejšo žalostjo Mene, Mojo rodbino in verne Moje narode. V notranjem ganjen, klanjam glavo Svojo v ponižnosti pred nezapopadljivim sklepom Božje previdnosti in prosim z narodi Svojimi Vsemogočnega, da dá Meni moč, da ne omagam v vestnem izpolnjevanju Svojih vladarskih dolžnostij, temveč, da imajoč isti pravec pred očmi, katerega nespremenjeno nadaljevanje, kakor dosedaj, je v bodoče zagotovljeno, pogumno in zaupno vztrajamo v neprestanih prizadevanjih za občno blaginjo in ohranjenje blagostij miru. Tolažilo Me je, da sem vedel, da me v dneh najtrpejše duševne bolesi obdaja vedno neomahljivo sočutje Mojih

narodov, ter sem dobil od vseh strani, iz vseh krogov od blizu in daleč, z mesta in z dežele najraznejših in najganljivejših izjav tega sočutja. Z notranjim priznanjem čutim, kako se vez medsebojne ljubezni in zvestobe, katera veže Mene in rodbino Mojo, v urah težke skušnje le krepča in utrjuje, in tako mi je potreba, v Svojem imenu, v imenu cesarice in kraljice, Svoje srčno ljubljene soproge, in potem v imenu jako potrte Svoje sinahe iz vsega srca zahvaliti se za vse te izjave ljubeznipolne soudeležbe naše žalosti. S to globoko čutjeno zahvalo prosim s Svojimi vernimi narodi Božjo milostivo pomoč za nadaljnje skupno delovanje z združenimi močmi za blaginjo domovine.

Na Dunaju, v februarju 1889.

Fran Josip I. r.

Občeslovanski jezik.

Ruski list „Varšavskij Dnevnik“, ki ga izdaje in urejuje učeni profesor Platon Andrejevič Kulakovskij, je priobčil v številkah 183, 184 in 188 lanskega leta pismo, katero je bil poslal svojemu znancu za Slovane in Avstro-Ogersko velezaslužni in slavni dejatelj, c. kr. dvorni svetnik vit. pl. Ad. J. Dobrjanskij. Pismo, katero razkriva nazore Dobrjanskega o občeslovanskem jeziku, se je tiskalo z njegovim dovoljenjem. Ponatisnili so jo tudi mnogi avstrijski listi n. pr. „Krom. Noviny“, „Parlamentär“ (ta v 40. št. l. l.). Ker je mišljenje takega učenjaka in državnika gledé na katero si bodi točko že samo po sebi pomenljivo, in ker navedeno pismo govori o točki, ki se dostaje zlasti tudi avstrijskih Slovanov, priobčimo važno izjavo celotno tudi v našem listu. Priobčeno pismo se glasi:

„Slovani, naravno izvzevši Poljake, dasi je tudi pri njih opaziti nekak prevrat k boljšemu, so v novejši čas znatno napredovali. Priznali so neobhodnost duševnega zjedinenja vseh vej slovanskega naroda, namreč s pomočjo občeslovanskega jezika, kakoršen ima po občem soglasju biti jezik ruski. Zmaga je povsod očitni pomen dejateljnosti mnogoštevilnega ruskega plemena v obsegu véde in pismenosti v obče; obmolknili so konečno glasovi, zahtevajoč vstvarjenje novega občeslovanskega jezika, in vsi razgovori ob občeslovanskem jeziku se v sedanji dobi nanašajo posebno na ruski jezik. Pri vsem tem je možno in je celó potrebno govoriti ob vstvarjenji občeslovanskega jezika, ker vsak živ jezik se spreminja, in pri tem v napredovalnem zmislju, ako je to jezik bodočnosti, in tak je brezsporno (neoporečno) jezik ruski; torej razvitje ruskega jezika po poti, kakoršno pričakujejo od občeslovanskega jezika zapadni in južni Slovani, se more in je imenovati njegovo vstvarjenje.“

Ne jedenkrat sem slišal jaz, to je res, tudi hudo kritiko ruskega jezika ne samo od takó imenovanih puristov, razsojujočih véasih po otroški, ampak tudi od dejanskih mislecev, od ljudij, ki poznajo stvar. Jezikoslovcem *зъ зъоууу* se utegne ta kritika pokazati kot nesnovana, žal, tudi kot smešna; no jaz si vender štejem v dolžnost dotakniti se je že zaradi tega, ker se mi zdi, da je želeti duševnega zjedinenja Slovanov, in dosledno tudi zadovoljenja onih, ki delajo na to; pokazati je torej, kakošne so te kritike.

Zapadnim, nekoliko tudi južnim Slovanom greni to, da vlijanje, ki je delovalo po nemškem življu od začetka XVIII. stoletja na dotlej ohranjeno čistoto ruskega jezika, ni izginilo; nasprotno, ne gledé na spremenjene okolnosti, ono raste in se ukoreninja. Vsled tega ni ruski jezik samo prenapolnjen z nemškimi ali v nemškem jeziku rabljenimi romanskimi in romansko-germanskimi izrazi, izpodmikajočimi prvotne slovanske sinonime, ampak pridobiva polagoma tudi tuja slovansko-nemška spreganja glagolov, izposojenih od Nemcev, isto takó brez potrebe, in se v pravopisju celó grških in latinskih besed drži nemškega čitanja.

V dokazovanje vsega tega se opirajo kritiki:

a) na ruskemu jeziku privite (privezane) nemške ali romanske izraze: frejlina (baryšnja), junker (barič), Peterburg (Petrograd, grad sv. Petra), Jekaterinburg (Jekaterinograd), kalendër (mjeseceslov) (rimskih kalend [pratik] niso poznali Grki in vstočni narodi v obče), gubernator (pravitelj), gubernija (oblast), general (vojevoda), major (tysjackij), kapitan (stotnik) itd.;

b) na tuje napravljene nemško-romanske izraze, rabljene v ruskem jeziku: feldmaršal, hofmaršal, oberprokuror itd.;

c) na romanske glagole, uvedene v ruski jezik skupno s privešeno jim končnico nemške spregatve: agitirovatj (podstrekatj), utilizirovatj (polzovatjsja) itd. Srečaš v ruskem jeziku celó grške glagole v taki pokvarjeni obliki, n. pr. telegrafirovatj na mestu telegrafovatj;

d) na zameno celó v grških ali latinskih besedah črke c (s, ç) s črko z (z, ζ) tam, kjer Nemci pridajejo črki c zvok črke z, n. pr. gimnazija (gymnasium), utilizirovatj (utilisiren, utilisare), dualizm (dualismus), vandalizm (vandalismus) itd.;

e) na rabljenje črke r v grških besedah namesto trdega pridihanja, namreč tam, kjer ugaja Nemcem rabiti črko h, ki je dobila v germanskih jezikih važen pomen, n. pr. geroj, geroizm, gerojičeskij, v nemškem Herr, Heros, heroisch, in v italijanskem eroe, eroismo, eroico;

f) na izražanje grških črk β, γ, θ v prvotnih besedah s črkami b, u, θ, kakor je bilo to do XVIII. stoletja, in po nemški navadi (dasi ž njo tudi Nemci niso nikakor vsi soglasni), s črkami ó, e, r, kakor to dokazuje ruskemu jeziku privešena „βιβλιοθήκη“ (knjigohranilišče po grško βιβλιοθήκη.¹⁾)

Po mnenju kritikov, nemškemu vlijanju se ni posrečilo porušiti ruski jezik v njegovi slovanski osnovi, katero je ranše (prej) od XVIII. stoletja sešebno varovala pravoslavna cerkev, ki ga je ohranila do teh dob. Vendar, priznava je to, oni ne želé manj, ne samo da bi prenehal doslej delujoči nemški vpliv, ampak da bi se po možnosti tudi iztrebil njegov sled, da bi se očistil ruski jezik in jedenkrat za vsekdar osvobodil od skrajne nedoslednosti v njem, katera izpodriva njegovo čarobnost.

Kritiki, kaže se, imajo prav, ker ni možno ne priznati nedoslednosti v jeziku, v katerem se srečujejo izrazi, rabljeni že tisoč let: baryšnja, barič, mjesece, vojevoda, sotnik (pri Kozakih), podstrekatj, polzovatjsja, Erm, Ermogen, Onorij, Vasilij, Ilija, Œeodor, Œeophil itd., z izrazi vred, pridruženimi po nemškem vlijanju samo v teku XVIII. in XIX. stoletja: frejlina, junker, kalendar, general, kapitan ali rotmistr, feldmaršal, ober-prokuror, agitirovatj, utilizirovatj, dualizm, vandalizm, servilizem, vizantinizem, geroj, gerojizem, gerojičeski, biblioteka in tisoči njim podobnih.

In ta nedoslednost, pričujoč o nepretržnem vlijanju Nemcev na razvitje ruskega jezika, ni celó brez smešne strani. Treba je samo pomisliti o posledicah položnega

¹⁾ Obžalovati je, da jako podpirajo to neprikladnost državna učilišča, v katerih se uči mladina sistematiško čitanje po ukusu Nemcev, ki se vedejo sovražno proti Grkom in Vstoku v obče od dobe obnovljenja zapadno-rimskega cesarstva po Karolu Velikem. Čitanje grškega jezika po nemškem kopitu spominja mene pisma slavista Kopitarja k Dobrovskeemu, kjer je izražena namera olatiniti celó grški alfabet, iz katerega je nastal latinski ali, kar je jedno in isto — nemški. Čudno je, da rimska cerkev ni za Karolingov in Otonov spremenila v prvem stoletju po Kristu od nje sprejetega Κυριακή ελεσον v eleison, in je pustila eleison. Op. ured. „Varš. Dn.“

razmnoženja romanskih ali grških glagolov z nemško končnico, kakor: agitirovatj, utilizirovatj, marširovatj, vizitirovatj, maltretirovatj, abonirovatj, gruppirovatj, planirovatj, regulirovatj, koncertirovatj, instrumentirovatj, taksirovatj, importirovatj, polirovatj, ekspedirovatj, referirovatj, kopirovatj, telegrafirovatj, separatirovatj, decidirovatj, disputirovatj, filtrirovatj, deklamirovatj, akcentirovatj, repetirovatj, adoptirovatj, affektirovatj, agirovatj, amnistirovatj, assimilirovatj itd. Treba je prevdariti, da naletiš neredko v ruskem jeziku na besede: Vasilij, Vlasij, Elena, Ermogen, Ilija, Nikifor, Œeodor — pisale in čitale bi se sedaj, ko bi prišle v ruski jezik ne mnogo prej, in po XVII. stoletju: Bazilij, Blazij, Gelena, Germ, Germogen, Elija, Nikefor, Teodor, t. j. točno tudi po nemškem ukusu, kakor se piše: vizantinizm, vizit, geroj, geroizm, gerojičeski, biblioteka itd., — in postane jasno, da dostojnost ruskega jezika mnogo izgublja od smešnega posnemanja Nemcev.

Res je, nemški jezik je s svoje strani do nedavna stal isto takó pod vlijanjem ukusa narodne zmesi, znane pod imenom narodov romanskih in angleškega, o čemur svedoči, med drugim, tudi ogromna množica raznih romanskih izrazov, zlasti glagolov, pridruženih ruskemu jeziku skupno z nemškimi končnicami. Ako pa, pri Nemcih v novejši čas vzbujena samozavest privedla k odporu vsakemu tujemu vlijanju in k očiščenju nemškega jezika od vsake tuje primesi, možno se je nadejati, da pojdejo po istem potu tudi Rusi, ker tudi Slovani predstavljajo ne narodne zmesi, podobne angleškemu in romanskim narodom, za katere v zmislu etnografskem ni nič tujega, ampak do skrajne meje toliko čist narod, kakor Nemci.

Spodbud k očiščenju jezika pri Rusih kaže se več, nego pri Nemcih, ker poslednji so že zjedinjeni po občem nemškem jeziku, a pri Slovanih je dozorela jedino volja do podobnega objedinjenja; zavest narodnega dostojanstva pa bi ne imela stati pri Slovanih niže, nego pri Nemcih! In kakó lahko je Rusom završiti to delo! Treba je samo osnovati slovansko akademijo „slovesnih nauk“, katera glede na predstoječe objedinjenje v jeziku se javlja neobhodna že zaradi tega, da bi izdelala pripravo azbuke za vsa narečja, da bi izdala občeslovansko enciklopedijo itd. Ta akademija mogla bi že pri sestavljenju navedene enciklopedije postaviti sebi v cilj očiščenje ruskega jezika, in vrhu tega privedla bi v red tudi zgodovino Slovanov, ki se sestavlja do sih dob takisto po ukusu Ne-Slovanov. Koliko vpijočih nedostatkov in netočnostij sem vže celó sam opazil v ruski historiji!

Da, očiščenje jezika ne predstavlja za Ruse posebne težave. Ruski jezik je sam po sebi bogat po besedah in oblikah, staroslovanski — isto takó, in v slovanskih narečjih je sredi malo primernege pleonastiškega materijala mnogo, česar se je možno in treba okoristiti. Osnova slovanske akademije je delo netežavno za 80 milijoni ruski narod. Glej drugo opravičenje nade na očiščenje ruskega

jezika, katero zahteva kakor narodno dostojanstvo velikega in darovitega naroda, tako tudi koristno duševno objedinjenje Slovanov. S to nado se navdušujejo Slovani in navedeni kritiki. Oni poštrevajo kot neobhodno duševno objedinjenje vseh vej slovanskega naroda s pomočjo občeslovanskega jezika, da bi on zavzel mesto neslovanskih jezikov: prvič v ustnem in pismenem občenju Slovanov med seboj, in drugič v oboru viših znanostij, in da bi po tej poti prodril ne samo v vrhovne, ampak polagoma tudi v niže sloje (stanove) vseh vej slovanskega naroda.

Imajoč pred očmi tako zadačo občeslovanskega, to je ruskega jezika, bi ne bilo težavno opredeliti prizvanje njegovo v sistemu naobrazovanja, v raznih oddelkih znanostij in v obče v onih deželah, v katerih bi imel on bolj ali manj prodreti, ako bi bilo državno življenje vseh Slovanov jednako. No tega ni in jedva li bode, česar ni puščati iz vida (izpred oči), ker ta okolnost deluje nemalo na življenje Slovanov v obče in na njih narodno življenje posebe. Jaz sem tega mnenja, da gledé na dežele, v katere bi imel bolj ali manj prodreti občeslovanski jezik, je treba Slovane podrazdeliti na živeče:

- a) v mejah ruske države;
- b) v samostalnih slovanskih državah, zvezanih z Rusijo h katerim je možno prištevati Črno Goro in Bolgarijo;
- c) v samostalnih slovanskih državah, ne zvezanih z Rusijo, namreč v Srbiji;
- d) v neslovanskih državah, namreč v cesarstvu avstrijskem, nemškem in turškem.

V ruski državi je odveč govoriti o Rusih, ker ruski jezik je prizvan biti občeslovanski, in je treba imeti v vidu jedino Poljake. Čas je končati s poljskim vprašanjem takó ali takó. Ko bi se Poljaki ruskega cesarstva, gledé na dogodke v veliki Poljski (v Poznanjski kneževini), odkrito odrekli svojim sanjam in političkim blodnjam in bi bili pripravljene zavzeti spodobno položene sredi Slovanov, nasproti katerim so se do sih dob vedli sovražno, mislim, da bi jim v krajih, naseljenih bolj ali manj od skupnega poljskega prebivalstva, možno bilo zasesti znaten prostor v rabo svojega narečja. Pri tem uslovju za občeslovanski jezik bilo bi zadostno pridržati izključno svoje gospodstvo v sistemu višega obrazovanja, v poslovanju general-gubernatorstva, gubernskih gospok, okrožnih načelnih, sodnih stolov, okrožnih sodnij in vseh državnih uradov, podrejenih ministerstvom vojne, potij občenja in financ. V sistemu nižega in srednjega obrazovanja moglo bi tedaj gospodovati poljsko narečje. No pri tem bi rusko čitanje in pismo v teoretiškem in praktičkem izučanju, v zvezi s kratko primerjevalno slovnico ruskega in poljskega jezika ostali obvezen predmet predavanja v najnižih učnih zavodih; v srednjih pa bi bilo neobhodno izučenje staroslovanskega in ruskega jezika, in na poslednjem predavanju zgodovine

z zemljepisjem in grškega jezika, za kateri bi bilo odločiti po več ur, nego za njegovo latinsko kopijo. V okrožnih upravah in nižih sodnijah, in glede na kazenske stvari celó pri okrožnih sodiščih bi bilo možno dovoliti rabljenje poljskega narečja na toliko, da bi se na njem prijemala objasnjenja in bi se na zahtevanje izdajale razsodbe, pisane v cirilici. V življenju občin (mest, predmestij, trgov, sel) moglo bi gospodovati poljsko narečje, — samo v občenju z ruskimi upravnimi gosposkami ali občinami naj bi se potreboval občeslovanski jezik. Gospodstvo poljskega narečja dopušča se v zasebnem življenju, h kateremu prištevam jaz tudi poezijo, pri tem v polni meri, brez omejevanja, samo ne na škodo ruskih prebivalcev, kakor je to, kolikor je meni znano, tudi sedaj.

Takó se predstavlja meni zadovoljenje želja na račun jezika ruskih podanikov poljskega plemena, ako bi, ponavljam, ono, ali resnične brezuslovno vodeče je stanovi šljahte in duhovništva, zares odrekli se svojim sanjam in bi bili pripravljene zavzeti pripadajoče jim mesto sredi Slovanov. No jaz malo verujem kesanju teh stanov. Ako je pa stvar takó, kakor si mislim jaz; ako na ruske Poljake ni vplivala osoda velike Poljske, nastopi verjetno kmalu osnova ruskih prihodov (župništev) po gubernijah, naseljenih od Poljakov, na meji pruski in avstrijski, kjer to zahteva tudi sedaj že znatno število Rusov in takó se storijo brezdvombeno tudi drugi ukrepi zaradi varne ohrane državne meje. Tedaj bo kraj, ki ga zasedajo Poljaki, pomešan z Židi in Nemci, v teku 30 let jako pisan, in v tečenju drugih 30 let malone po vsem ruski.

V samostalnih državah, zvezanih z Rusijo, namreč v kneževini črnogorski in bolgarski, morajo postati zveze ali odnošenja k pokroviteljstvujoči Rusiji prej ali poznej približno taka, kakoršna so med Prusijo in drugimi nemškimi državami. No da bi se tudi ne obistinilo to predpolognje, gospodstvo občeslovanskega jezika se javlja neobhodno v odboru zunanjih del, od katerih ni možno oddeliti del trgovinskih, in v vojnih poslih, s katerimi so tesno zvezane poti občenja (promet po železnih progah in potih po suhem, po morju in rekah, pošte, telegrafi, telefoni itd.). V sistemu nižega obrazovanja je potrebno obvezno izučenje ruskega čitanja in pisanja in predavanje kratke primerjevalne slovnice ruskega jezika in srbskega ali bolgarskega. V srednjih šolah bi bilo poštrevati kot obvezno izučenje staroslovanskega in ruskega jezika, predavanje veronauka na staroslovanskem, in zgodovine in grškega jezika na občeslovanskem jeziku. V viših učiliščih bi se imeli predavati iz obveznih predmetov na občeslovanskem jeziku: vseobča zgodovina, slovanska slovesnost in vsi oddelki slovanoznanstva, slovansko pravo in vse bogoslovje, z izjemo onih oddelkov, pri predavanju katerih bi se kazalo koristno rabljenje staroslovanskega jezika. Vse ostalo, tako v sistemu obrazovanja

kakor v oboru državnem in toliko bolj v zasebnem življenju, bi bilo prepustiti popolnoma gospodstvu deželnih govorov (jezikov).

V samostalnih slovanskih državah, nezvezanih politički z Rusijo (v Srbiji), bi bilo želeti, da bi se v občenju takih držav in njih društev z Rusijo in z ruskimi in slovanskimi društvi uporabljal namesto francoskega jezika občeslovanski, — da bi se mladina v nižih šolah priučila staroslovanskemu čitanju in pisanju, v srednjih — občeslovanskim jezikom, kakor cerkovnemu, kateri bi služil ob enem kot predavalni jezik, takó tudi državnemu; v sistemu višega obrazovanja pa je želeti na ruskem jeziku prepodavanje slovanske slovesnosti in drugih oddelkov slovanoznanstva, slovanskega prava in dogmatike, in na staroslovanskem — vseh ostalih predmetov bogoslovske znanosti. Več tukaj zahtevati bi bilo težavno.

Še manj je možno zahtevati od Slovanov, živečih v neslovanskih državah. O Slovanih, ki spadajo pod nemško cesarstvo, ni niti govoriti, tam bo o poljskem prebivalstvu Slovanstvo spominjalo v nedolgem času, kakor spominja sedaj o ponemčenih Slovanih pomorskih in meklenburških. Konečno izginenje čaka tudi lužičkih Srbov, kateri se brezsledno izgubljajo v nemškem morju po svoji maločisljenosti in zaradi tega, ker jim nedostaje že npravstvene sile za izseljenje v Rusijo, Avstrijo ali Srbijo.

Veliko ugodniše v narodnem pogledu je položnje Slovanov turškega cesarstva, ker pri njih vsled cerkvenega vlijanja ni ugasnila skupnost (privezanost) s svojo narodnostjo, in ne ugaša očaranje, katerega ne preneha uživati občeslovanski jezik, kljubu nasprotstvu poljskih jezuitov („Zmartyhustavcev“) in raznih protestantskih sekt; tudi bi Turki ne branili, ako bi tam občeslovanski jezik prodril globoko v vse kroge življenja naroda in sosebno v sistem odgoje. No stoletno gospodarstvo Turkov je prebivalstvo materijalno izpodkopalo takó, da tam o sistemu odgojevanja ni možno niti govoriti: nižih šol je jako malo, srednjih in viših malone po vsem ni, ali pa so v rokah tujcev; in državnega ter javnega življenja se turski Slovani v obče ne udeležujejo. Gledé na vse to, zlasti zaradi nedostatka učiteljev, bi bilo obračati zanimanje pred vsem na obrazovanje pripravljajočih se na duhovni stan in zahtevati, da bi oni, pridobivši si poprejšnje znanje staroslovanskega in ruskega jezika, učili se dogmatike na ruskem, vseh drugih predmetov bogoslovja na staroslovanskem jeziku. Razun tega bilo bi uvesti v nižih šolah predavanje občeslovanskega jezika cerkvenega in državnega, in skrajšane slovnice, primerjajoče ruski jezik z deželnim narečjem; v srednjih šolah pa, ako so take ali bodo, je neobhodno predavanje staroslovanskega in ruskega jezika, in isto tako na poslednjem predavanje zgodovine z zemljepisjem in grškega jezika, na prvem pa veroučenja.

(Konec prih.)

Obče položnje, in kaj je storiti Čehom pa Slovencem?

Češki rodoljubi, ki niso zavisni od češkega kluba, izražajo javno svoje mnenje o zunanji in notranji politiki ter presojujejo, kakó bi jo bilo ukreniti gledé na bodočnost. Tolažljivo je pri tem, da zaresni češki politiki ne poštevaljo pri tem samo Čehov, ampak tudi druge avstrijske Slovane in med njimi na prvem mestu Slovence. S tem razodevajo, da osoda češkega in slovenskega naroda je tesno združena ter zavisna od zunanje, kakor notranje politike. V tem zmislu so stvari pojasnjevali tudi na občnem zboru, ki ga je imel polit. klub za „Nové Banátky“ 20. jan. t. l., in kjer je imel velik govor zlasti g. Erv. Špindler, urednik „Podřipana“ v Roudnici. Govoril je o vprašanjih, ki zadevajo sedanje človeštvo v obče, potem položnje pojedinih držav, o militarizmu in pomočkah, s katerimi bi rešili svojo narodnost avstrijski Slovani, zlasti pa Čehi in Slovenci.

Ves govor je ponatisnen tudi v „Podřipanu“, od 25. jan. t. l. Gledé na Velikonemčijo je opomnil, da more ona sedaj postaviti 6 milijonov vojakov na noge, ter je pristavil: „Noben sosed Nemčije in nobena evropska država v obče ni takó močna, da bi dosegla sama premoč Nemčije in jo prisilila razorožiti se. Zato

je jasno, da jedina rešitev evropskih držav nasproti Nemčiji in jedin pomoček v brambo proti temu je: — protinemška liga evropskih velevlastij.“

Nadalje pravi, da Ruska ima sicer večo vojno nego Nemčija, pa da je zaradi ogromnega razprostranjenja preveč v opravkih z Azijo. Bila pa bi Rusija najprirodniša zaveznica z Avstrijo, katera je pri veliki večini slovanskega prebivalstva vendar slovanska država. Ali tu je sedaj vse nasprotno; Nemci im Madjari gospodujejo ter so si moč razdelili med seboj; s pomočjo umetnih volilnih redov in z nasiljem od druge strani gospodujejo nad Slovani obeh polovic cesarstva.

Nemčija se boji, da bi se ne maščevala Francija, zato da je iskala in našla zaveznice. Takó je spravila Avstrijo v protirusko zvezo. Rusija pa ne stopi iz očakujoče politike, kajti Rusija je preverjena, da trozveza ne more in ne bode dolgo trajala. Taka politika Rusije je najbolja nasproti Nemčiji in kaže posledice že sedaj. Takó je v Rumuniji protiruska stranka popolnoma podlegla ob zadnjih volitvah. Jednako je zmagala v Srbiji radikalna stranka, in kralj bode moral hoté ali ne hoté odločiti se za ministerstvo, katero bo proti protiruski po-

litiki. Tudi v Italiji so proti sedanji politiki Prusofilov, kateri dražijo Francijo in se laskajo Nemčiji. V Italijo je prišel Gladstone, da bi pomagal preobrniti sedanjo politiko; kmalu pride tudi Castelar, apostol unije latinske zveze ali panromanizma, kateremu pripravlja Italija prekrasno ovacijo. To vse dokazuje, da trozveza protiruska in protifrancoska preneha ravno takó, kakor se zmanjša moč protiruskega delovanja Madjarov v Srbiji in pod Balkanom.

In Avstrija? Jako poučna brošura franc. dostojanstvenika dokazuje na podstavi jako avtentiških sporočil, da odločilne osebe spoznavajo škodljivost in pogubnost protiruske zveze, da pa se ni bilo moči ubraniti prevelikemu pritisku od strani Madjarov, Nemcev in Poljakov. Pokazalo pa se je, kaka nesreča je za svojstvene interese države in dinastije razkrojitev države na dve polovici; kajti vidi se, da je bilo Beustovo delo samo na korist Madjarov in Nemcev, kateri se kažejo v odločilnih trenutkih pomagači Nemčije v Avstriji.

„A še bolj, nego duvalistiška oblika cesarstva, katera izpodkopuje podstavo avstrijske velevlasti in ogrožuje, teži nas grozna kletev osode, katera je tekom stoletij odtrgala narod naš in narod poljski in slovenski od svojstvene kulture slovanske, katera napaka v zgodovini naši utegne zopet poravnati jedino stoletna korektura. Sam pogled na narodopisno mapo Evrope more nas prepričati, da Evropa se deli na tri velike prosvetne skupine: 1. Na skupino zapadno ali romansko, katera združuje v jedno kulturno celoto narod francoski, španjski, portugalski in italijanski, katerim cerkev katoliška (latinska) je cerkev narodna; 2. na skupino vstočno ali slovansko, katera se razprostira po ogromni posesti sveta slovanskega in je jedino na svojih krajnih iztokih in okrajih zapadnih proniknena z življenjem tujim, in katere značno znamenje je cerkev pravoslavna, in 3. na skupino angleško-tevtonsko ali nemško, katera obseza Anglijo in Skotko, Švedsko in Norveško, Dansko in Holandsko, severno Nemško in del Švice, in je za reformacije dospela k lastni narodni cerkvi protestantski, ki je karakteristiška za veliko večino tevtonskih narodov. Razume se samo po sebi, da docela normalni in naravni razvoj kulturni je možen jedino pri onih narodih, kateri niso bili odtujeni lastnim svojim prosvetnim tlem, lastni svoji cerkvi narodni, imajoči za vzdržanje plemenitega in narodnega značaja v najširših vrstah naroda neizmerno važnost. In ker smo mi Čehi, Poljaki in Slovenci, kakor Hrvati po neblagi naredbi osode popolnoma odtrgani od slovanske kulture, in je reakcija proti tujstvu v našem (češkem) narodu sicer dosti okrepila se k vstvarjenju, ne pa k vzdržanju lastne narodne cerkve, torej teži nas kletev te neblage osode do današnjega dne. . . . Takó je v tisočletju omedlela in otopela v nas zavest slovanska

toliko, da sedaj tudi protislovanska politika zveze nemško-avstrijske dobiva v zastopnikih slovenskih ravno takó prostovoljne podpore, kakor pri Poljaki, katerim se je možno čuditi najmanj, ker zgodovinski njihov razpor doslej ni poravnan in odstranjen.

S pomočjo glasov čeških je bila v delegaciji državnega zbora izrecno pohvaljena avstro-nemška zveza in s tem tudi protiruska politika zunanja. Pohvaljenje brambenega zakona je bilo seveda že samo zgolj nasledek take poliike protislovanske, nemško-madžarske. Samo peščica nezavisnih čeških poslancev svobodomiselnih (po dr. Heroldu) je obsodila nevarni smer zveze avstro-gerske, in jedino nezavisni poslanci svobodomiselnih so to bili, kateri so lani pred glasovanjem o brambenem predlogu obsodili politiko protirusko in so glasovali proti hvaljenju novega brambenega zakona.

Ta čin, s katerim je ohranjeno dobro ime naroda našega v svetu slovanskem, more imeti v bodočnosti za nas važnost, danes še ne razvidno, kajti simpatije Rusije nam ne morejo biti indiferentne, in ker vendar nekdaj dojde k alijanci Rusije s Francijo, kateri velevlasti utegneta imeti v bodočem kongresu evropskem odločujočo besedo, torej je možno, da veliko prospeje narodu našemu prijateljstvo velevlastij, katerima obema mora neizmerno biti do tega, da bi se dežele češke ne ponemčile, pa tudi, da bi jih ne pogoltnila Nemčija ali Pruska. Nezavisni poslanci češki so vzdignili proti gospodujočemu praporu politike nemško-madžarske prapor politike slovanske ter so v tem povzdignili prapor bodočnosti, pod katerim dojde spas narodu našemu, državi avstrijski, kakor tudi dinastiji habsburški.“

* * *

„Sprememba v politiki avstrijski pa se vé da zavisni na spolnjenju dveh uslovij, kateri sti: oslabljenje nemškega življa, kateri se je privadil davnemu nadpravu takó zeló, da se noče zadovoljiti z enakim pravom poleg narodov slovanskih, in polomljenje politiške moči madžarske, katera sloni jedino na grobi sili in popolnem brezpravju. Obe te uslovji (pogoja) pa se moreti spolniti jedino z odstranjenjem duvalistiškega ustroja države, kateri je bil najusodniša rana, kakoršno je mogla v obče pretrpeti Avstrija. Razume se samo po sebi, da nimam v mislih nasilnega odstranjenja duvalizma, kar bi pomenilo prevrat in isto tako nasilje, ampak zakonito, naravno odstranjenje sestave, katera je nenaravna. Pad duvalizma pa nastane le po popolnem porazu nemške-madžarske politike in k temu porazu hitimo.

Madjari hvalijo brambeni zakon ravno takó, kakor Nemci zgolj proti Rusiji, kakor zavezniki Nemcije. Madjari pričakujejo od bodoče vojske odločbo o svoji osodi in zató se boje zmage Rusije, kakor smrti. . . . Ravno te dni je prinesel vladni list ogerski, namreč „Nemzet“,

zanimiv članek, kateri je za presojevanje madjarskega stališča jako karakteristiški. Tu je citati med drugim: „Brezvpešno bi tajili, piše „Nemzet“ vladni, da naš narod živi najosodniše desetletje osodnega stoletja. Cela Evropa napenja vse sile; z nervozno mrzlično naglostjo se pripravljajo na veliko nevarnost, katera se zdi neizogibna. Z merjenjem sil v tej strašni vojski se prej ali poznej razsodi, kako mesto pripada narodom v Evropi, kako ulogo imajo igrati nadalje v tem delu sveta. Ako zmaga konservativni zapad (konservativni zapad je po mislih „Nemzet-a“ zlasti Nemčija z Avstrijo), bo napredovalo smejeje in volnejše kulturno delo, katero v mejah, po zgodovini, svobodi in naobraženosti napravljenih mirno, kolikor možno jednako hoče oblažiti vsa plemena, vse narode (!!!). Ko bi pa radikalni sever (meni Rusijo!) s pomočjo zapadne „grande nation“, katera je iz maščevalnosti pripravljena prodati ideje svobode (tako očitanje se drzne Madjar vreči Franciji na obraz!) uničil konservativno ligo, katera brani osveto (prosveto), tedaj skoči današnja Evropa iz svojega tiru. Tok dejanj izstopi iz dosedanje struge. Tisočletne tvorbe razpadejo, in nova dela se prevrnejo s staro logiko. Do danes združeni narodi, dežele z naravno mejo združene razpadejo na plemena in narodnosti. . . . Nevarnost preti celi Evropi, ali, ako se ne odvrne, mi Madjari izgubimo največ. Nemeč izgubi vodstvo in izgubi morda nekatere kraje. Avstrija razpade morda na kose, bo pa v nekaterih krajih živela dalje: Mi pa izgubimo vse, mi poginemo! Ogrji madjarskega plemena imajo mesto jedino v starem in današnjem redu stvari. Kedar koli prestane nadvlada madjarska, mora ta dežela pogrezniti se samo v absurdno kaotiško, revno stánje, kajti samo Madjar je sposoben stvariti iz vseh ogerskih plemen jednotni narod. (S takim cinizmom priznavati se more k nasilnim nameram jedino azijski narod, kateri ima od evropske prosvete zgolj etiketo kulturnega naroda!) Prirojena je torej stvar, da se cela Evropa z vzdihanjem sicer, ali brez mrmranja oboroži proti naskoku velikega neprijatelja prosvete. Mi, kateri od zmage moremo očekavati celo svojo bodočnost in v propadu poraza moremo bati se za celo svoje narodno in državno življenje, ne smemo po pravem mrmrati, dà, niti vzdihati.“

Iz tega članka do cela razvidimo, kake težnje in nakane imajo Madjari, kak pomen ima njih politika in kak namen njih davna zveza z Nemci. Razvidno je, da po intenciji Madjarov in Nemcev je zveza avstro-nemška zlasti jedino zveza protislovanska: V vprašanih zamernih merjih proti Rusiji in v vprašanih domačih pred Litavo in za Litavo proti ostalim slovanskim narodom.

Načrt Madjarov in Nemcev se je dejanski posrečil. Slovanski poslanci so pohvalili avstro-nemško zvezo, do-

volili ji novi brambeni zakon, odobrujoč s tem popolnoma protislovanski smer zunanje politike avstrijske, katera ravno Avstriji grozi najbolj. Na srečo je bila zveza avstro-nemška l. 1879. sklenena samo za 10 let, kakor se sliši iz soglasnih poročil iz tujine, in bo torej trajala samo še do l. 1890. V životnih interesih avstrijske države, kakor narodov slovanskih, je želeti, da bi se ta pogodba po preteklem obroku ne ponovila več. In ker so že Slovani za Litavo brezmočni in Slovani avstrijski v obče ta čas ne morejo z zakonitimi sredstvi odstraniti duvalistiške oblike avstrijske države, tedaj je dolžnost naroda našega in naroda slovenskega, da bi vsaj v Cislitaviji razglasili slovanski narodi, da dosedanje politike ne odobrujejo in da težé po drugem smeru, slovanski večini Avstrije ugajajoči. To nesoglasje s sedanjo politikom je možno objaviti jedino z volitvijo opozicijskih poslancev, in ker so ravno lelos vseobčne volitve v deželni zbor, pri katerih bo imel ves narod priliko pokazati svoje mnenje in izreči svojo sodbo vsaj o teh deželnih poslancih, kateri sedé tudi v državnem zboru in so tam pogodbo avstro-nemško in politikom protirusko odobrvali, torej imajo bližnje letošnje volitve v deželni zbor nenavadno važnost politiško. Čim večje število opozicijskih poslancev izvoli narod, toliko pomenljivejše bode to znamenje, da v narodu zmaga nezadovoljnost z dosedanjim smerom zunanje politike, in da bi ne bilo primerno obnoviti nepopularne pogodbe avstro-nemške.

Iz pogodbe avstro-nemške ima jedino Nemčija prospeh (korist), nikdar pa ne država avstrijska. Naopak pa grozi Avstriji iz te pogodbe škoda nedogledna, ker Rusija z Nemčijo ne more poravnati računa drugače, kakor z vojsko, ko je z Avstrijo možno pogoditi se po dobrem, da, že samo na Balkanu se ponuja poravnanje. Iz tega je razvidno, da pogodba avstro-nemška do cela brez potrebe draži Rusijo proti Avstriji, ko bi mogli obeti sosedi biti dobri prijatelji.

Oboroženje v Evropi je doseglo tako stopinjo, da ni možno izogniti se vojski velikanski, katera prekosi po svojem značaju vse dosedanje. Vojska ta ni daleč, ker dosedanji militarizem javlja učinke takó pogubne v narodnem gospodarstvu vsake države, da ni že možno prenašati dosedanjih vojnih bremen, da ne rečem še povečati jih. Velika svetovna vojska postala je torej neizogibno zlo, in ker more jedino vojska napraviti konec militarizmu, pride iz nje tudi dober učinek. V interesu naroda našega, kakor tudi države avstrijske bilo bi pač, ko bi počila še le po odstranjenju zveze avstro-nemške; v interesu našem bilo bi, da bi se Rusiji s Francijo združeni posrečilo razorožiti Nemčijo in vrniti narodom evropskim poročstvo miru in mirnega razvoja svobode, in v interesu našem bilo bi, da bi se Rusija z Avstrijo po-

ravnala z lepa, in da bi s popolnim porazom nemško-madžarske politike odstranil se celi duvalizem.“

Nadalje priporoča govornik, da bi se obnovila češka država, v zvezi z avstrijsko državo, češ, da bi bila Češka potem stokrat večja pridoba za cesarstvo, nego pa sedanja pogodba, katera koristi jedino Nemčiji. Iz tega je razvidno, kakó se je težko ločiti češkim rodoljubom od češkega zgodovinskega prava; ravno to jih moti, da ne poštevajo posledic, ki bi gotovo razkrivale pa druge nevarnosti. Prepozno je zahtevati obnovenje češkega zgodovinskega prava, to pa ravno gledé na Nemčijo. Kdor zahteva odstranjenje duvalizma, mora dosledno zatreči vsako željo, da bi se še kedaj kod v avstrijskem

celotnem cesarstvu ponavljale ali vstvarjale jednake politiške oblike, kakoršna je v duvalizmu, in jedino s tako strogo doslednostjo bo možno delovati na porušenje duvalistiškega ustroja.

Vse drugo, kar tu navedeni govor razpravlja, je dobro in poučno tudi za Slovence. Slovenci se popolnoma vjemajo s koncem tega govora, ki se glasi: „Poštena narodna politika češka ne sme biti nikdar protislovanska.“ Po tem načelu se je ravnati pri bodočih volitvah v deželni in državni zbor in sicer Čehom in Slovencem. „Zastopnik naš bodi jedino odkrit in odločen Čeh-Slovan.“ Jednako potrebo imajo tudi Slovenci.

Stanovska svoboda.

Zdi se nam, da sedanja večina državnega zbora prinese še jedno važno žrtev, predno jej prav jasno namignejo: Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen! Ta žrtev pa bi nedvomno najhujše zadela Slovence, takó hudo, da za to ni nobene koncesije, Slovenci smo namreč silno navezani sami na svojo pomoč. Hvala bodi Bogu, da se v narodu našem še vedno vzgaja poveljno delavnih močij, na katere smemo upati. Kaj pa take narodno delujoče sile uničuje, govorilo se je v tem listu na drugem mestu. Nikakor pa ne smemo dovoliti, da bi se zanaprej uničevale narodno delujoče sile sistematiški in z — našim privoljenjem. Kaj to pomenja? Evo:

Koliko vrednost imata za narod naš duhovniški in učiteljski stan, to gotovo vé in priznava ves zavedni del naroda slovenskega. Ako bodeta ta dva najmočnejša inteligentna stanova naša vzajemno delovala za jeden in isti cilj, kamor je treba privesti narod naš, tedaj je misliti, da narod naš tudi doseže kedaj ta določeni cilj boljše sreče. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da se tema dvema stanovoma vežejo roke, da se jima vežejo jeziki in mečejo pod noge nepremagljiva polena, kedar hočeta vršiti zapoved pesnika, da:

Ne le to, kar vелеva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan!

Žalibože, da se to godi le prečestokrat, vsak dan uro in minuto. Najslavnejši Jugoslovan, prevzvišeni vladika Strossmayer, dejal je prilično: „Da sem jaz danes mlad duhovnik, ne dobil bi niti najmanjše župnije.“ In to je žalostna resnica! Če mlad duhovnik, kaplan ali vikarij ne hrepení po viših častéh, utegne brezobzirno delovati na narodnem bojišču, ker je nezavisen od vseh posvetnih mogotcey. Naj se nam pa ne zameri in naj se nas krivo ne ume, če na tem mestu javno zatrdimo, da nobeden duhovnik ni takó nezavisen, da mu posvetni

mogotci ne bi mogli škodovati, če namreč želi nekaj več postati, kakor navaden vikarij. In kdo si tega ne želi? Pri imenovanju župnikov pa ima že vlada svojo besedo. Kdor pa je v črni knjigi, tega potiskajo le v kot ali mu celó za vedno zapró sapo. Kje so viri za informacije, to vemo menda vsi, — in to je silno, silno žalostno, da značajne, poštene in vzorne dušne pastirje sodijo in kvalifikujejo . . . . . no, pa saj vemo, kje in kakó. Za zgled naj povemo, da je bil pred . . . . . izvrstno kvalifikovanim slovenskim duhovnikom protežovan in konečno tudi imenovan nek drug duhovnik. Lah po mišljenju, no ne po krvi, ampak samo zato, ker je unet pristaš in sotrudnik nekih italijanskih listov, včasih tudi „Eca“, da so gospodje tudi na tej strani slepi in gluhi.

Toliko slabše pa je še z učiteljstvom, ki se ne sme ganiti, če ima nemškutarski okrajni šolski svet nad seboj. Koliko nesreče pa je to narodu našem, to vidimo zlasti na Koroškem, kjer je učiteljstvo većinoma v nasprotnem taboru. Koliko pa trpi narodno učiteljstvo v tržaški okolici in ob skrajnih mejah slovenskih, to je obče znano. Ne more in ne sme se ganiti, sicer mu je kmalu pregnanstvo za petami; zato ga pa ne smemo preostro soditi. Učiteljstvo slovensko je delavno, to moramo priznati; narodnega oduševljenja mu tudi ne nedostaja, kakor tudi ne potrebnih svojstev v tako delovanje. Žal, da ga pogostoma ne podpirajo celó narodnjaki, prvaki in ne „narodni“ okrajni šolski sveti, v katerih so narodni učiteljski zastopniki čestokrat popolnoma osámljeni. Zares, mnogokod je še treba, da bi se oči odprle našim ljudém. Pri takih žalostnih okolnostih in pri taki naši narodni zavesti in odločnosti pa imajo posamični organi vedno več srčnosti, da brezobzirno pritiskajo na učiteljstvo. Takó je n. pr. neki šolski svet na Slovenskem izdal do učiteljstva „pastirski list“, s katerim se strogo prepoveduje vsako dopisavanje nepedagoškimi časopisom. Ali vse to se zdi našim „prvakom“ celó prav in dobro,

češ, učitelj imaš v šoli svoj posel in svojo besedo, zunaj nje naj te ves ljubi svet nič ne briga.*) Naši poslanci pa takih malenkostij niti ne uvažujejo.

No iti se boče še dalje. Časniki so poročali, da se v naučnem ministerstvu kuje nov zakon, ki gotovo vznemiri vse učiteljstvo, ker mu znatno krati osobno svobodo. In tu prosimo poslance naše, da naj bodo silno previdni, če pride kaj jednakega na dnevni red. Dovolj so poslanci naši že prikimali, no zdaj, ko namerjajo celó narodno delujočim stanovom zakonito vezati roke, zdaj se morajo vzdramiti ter izreči svoj veto: za tako žrtev ni nobenega plačila. Kdo bode potem še mogel kaj delati v koist slovenske naše domovine?

*) Taki „prvaki“ so podobni Židom, ki po svojih listih pobijajo pravico, da bi se volili n. pr. srednješolski profesorji za poslance v državni zbor. Židje hočejo kratiti take državljanske pravice zaradi tega, ker je med takimi poslanci nekaj antisemitev. Tudi neke vrste „narodnih“ prvakov se boji, da bi kak duhovnik ali učitelj utegnil razkriti resnico po domačih časnikih. Zato ni pričakovati, da bi taki zastopniki branili tu mišljeno svobodo.

Op. uredn.

Da pa bode našim narodnim stanovom možno brez strahu in škode delati na narodnem polju, skrb bodi naroda našega in vseh naših politikov, da bodo vsa domača oblastva v narodnih rokah. Le potem se narodnim poštenjakom in delavnim značajem ne bo treba bati zasledovanja in preganjanja, — zasledovali in preganjali se bodo le neznačajni in kvareči izrodi, — če tudi narodni! To se pa zgodi le tedaj, kadar bomo vsi Slovenci združeni v jedno samo upravno skupino, kedar si namreč na podstavi osnov. čl. 19. izbojujemo narodno avtonomijo ali „združeno Slovenijo“, ki pa nikakor ne bo „kraljestvo Slovenija“; vsaj mi po njem ne hrepenimo, kakor nam sovragi očitajo. To bodi naša bojerna zastava, pod katero zbiraj se mlado in staro širom vse lepe domovine slovenske! Le takó bo moglo duhovstvo in učiteljstvo brez vsake osebne škode delati domovini v slavo in korist, ne da se jima je takó vedno in vedno ozirati na „zgorej“, da ne bo zamere, in da se ne izgubi milost visoke neslovenske gospode. Amen!

Rombonský.

Pisma od beneške meje.

II.

Gospod urednik! Zanimivi članek „Konec vlasti-zračnih podezrivek“ v 5. číslu izbornih slovanskih „Kroměřížských Novin“, katerega ste objavili tudi Vi v 2. č. „Sl. Sveta“, govori nam zares prav iz dna zavestne slovenske duše o takih nam sovražnih naporih, ki hudobno ovirajo in nekaj tudi uničujejo pravo realno kulturno delovanje velikemu delu slovenske inteligencije v državi podunajski. To so podla, do cela neosnovana sumničjenja veleizdajskih načrtov in teženj od grdih slovanožrskih jezikov, katerim ni čisto nič za poštenje in resnico, katerim ni nobeno sredstvo preostudno, da le dosežejo nečloveški namen, ki glasi: Zatiraj Slovana, naj trpi, naj umira, naj pogine, da si le ti na varnem in toplem! In taki zlobnolažnjivi jeziki, brezvestni pisarji in kruhoborski politiški glumači uničujejo nam delavne narodne sile ter dosežajo tako ostudni svoj namen v veliki meri. Zlasti mi, ubožni Slovenci, nimamo dosti nezavisnih narodnih delavcev, katerim bi ne mogla škodovati taka sovražna klevetanja; zato toliko previdnost, potem strahopetnost, za tem omahunstvo, na to narodna hladnokrvnost, ki se spreminja crescendo v žalostno oportunistvo, hinavstvo, prilizunstvo, klečeplaztvo, ovaduštvo in konečno prav pogostoma v grdo izdajsko efijaltstvo. Govorim li prečnogledo?!

Narodno delujočih sil pa nam ne slabé in uničujejo samo tuji zlobnolažnjivi jeziki, tuji pisarji, tuji politiški glumači, tuji sovražni nam narodi; pač pa tudi v veliki, če ne še v večji meri, celó svojci, naši domači lažnjivi jeziki, domači pisarji, domači sebični politiški glumači, domači hinavci in brezvestni koristolovci, domači zavistniki in ovaduhi, domači Efijalti in modroprevidni oportunisti! Ali sem morebiti pesimist? Srečen bi bil trenotek življenja mojega, kedar bi se uveril, da sem prečno gledal in sodil svet, zlasti pa naš slovenski in slovanski svet.

Toda trikrat žal, da je vse to le prežalostna, za usodo našo strašna resnica; zato bodi slovenskim rodoljubom prva skrb, da preučujejo take narodne rane ter svetujejo primernih lekov. Napovejmo skupen boj velikemu zlu, katerega bičati ne bodimo nikoli trudni.

Oglejmo se malo po domovini naši okrog ter opazujmo narodno in socijalno življenje. Ali nam ne vskipi pogostoma kri pravične jeze, ko vidimo, kolike korenike ima tudi v narodu našem zavist, ovaduštvo in krivica? Ko vidimo, kakó ga molzejo in zatirajo posamišni brezvestniki, ki se z lisičjo lokavostjo hliniti znajo narodu, vsedati se na prva mesta v narodnogospodarskih in domačih administrativnih zadevah, no polniti pri tem svoje žepe, gultiti in izpod strehe poditi tužni narod?

Oj ljudstvo ti slovensko zlata vredno!

Pošteno, umno, kakoršnih je malo;

Kakó si tem sleparjem v roke palo,

Ki te v pogubo vodijo dosledno?

In kar je v narodu našem tudi že strašno udomačeno:

Kakó ti z blagom tvojim gospodari

Ta zarod, samopríden in nesramen,

Ki prid le in dobiček mu je mari!

(Stritar: Dunajski soneti, V.)

Dà, žalostna je ta resnica! Ali je dosti trgov in večih vsaj na Slovenskem, ki bi popolnoma bili prosti tega zlega? . . . . zlasti v domačih ž . . . . . zadevah, kjer brezvestniki pogostoma brez pravega nadzorstva sleparijo narod prav na debelo ali javne občne naprave obračajo le v svojo korist? Koliko bi mogli navesti posamičnih dokazov, toda: Exempla sunt odiosa! Tudi nas ni volja zagovarjati se in dokazavati pred porotniki, ker nečemo biti tožniki. Ali resnica je to vendarle, in to nam vsaj na tihem prizna mnogokak častitih čitateljev tega pisma. — Tudi narod se polagoma zaveda, spoznava čedalje bolje svoje stanje in svoje

domače tirane, in rad bi se šestokrat rešil žulečega jarma. Toda v njem ni vedno zadosti elementarne moči, da bi očitno in vstrajno napovedaval boj takim samooblastnim krvopijavkam, kajti skušnja nas uči, da so otroci teme bolj zviti in modri, kakor pa otroci luči. Gorjé pa njim, ki propadejo v boju, — usoda osvete visí jim kakor Damoklov meč vedno nad glavo. Komu ne upade pogum pri toli žalostnih okoliščinah? Narod pa trpi, plačuj in — molči; roko poljubuj, ponižno uklanjaj se, prilizuj se takim brezvestnikom, da odvrneš od sebe hude posledice take osvete. Take so pogostoma naše domače socijalne razmere! Povsod ne — in Bog ne daj, da bi bilo povsod, takó! — toda tako prokletstvo mnogokje, mnogo preveč tlači ljudstvo naše slovensko.

Take in jedne krivice in okolnosti hudó bolé sem ter tje mnogokakega rodoljuba slovenskega, kateremu poščenje in ljubezen do zatiranega naroda nista še zamrla v srcu, kateremu narodnost ni le puhla fraza devetnajstega stoletja. Ker ima tak rodoljub poleg poštene duše pogostoma tudi bistro okó, vidi, kakó taki sleparji pod raznimi krinkami molzejo in terorizujejo narod, kakó zlorabijo naroda volilno pravo v podle namene svoje, kako brezvestniki dobro proračunijo vsak svoj korak na lastni dobiček; vidi nadalje, kakó je njih narodnost in šestokrat tudi pobožnost le golo hinavstvo in licemerstvo; vidi, kakó kvarijo društveno, narodno in često tudi нравno življenje, kakó jim za ljubezen med sosedi in red v občini ni mari, da se le sami redé in pasejo.

Tak pogled je zares silno žalosten, ali vendar resničen. In prav zato hira dandanes takó žalostno naše društveno in narodno življenje, mlačnost v tem pogledu je vsak dan večja. Le poglejmo, kakó tužno životarijo naša narodna društva, zlasti naše narodne (— ne vedno!) čitalnice in bralna društva. Za prvosednike ni šlo trdo samo zadnjič v Gorič — o j tužna mati Slava, kaki so postali sinovi tvoji — ampak še mnogokje drugod! Mnogokdo se odteguje takemu narodnemu bremenu, tako da se često težavno sestavi odbor. Poznamo čitalnico v lepem „narodnem“ trgu tu ob beneški meji, ki šteje do petdeset članov, časnikov ima pol preveč, v denarstvenih zadevah ni še bila na slabem, — no sedem delavnih odbornikov, ki bi radovoljno sprejeli odborništvo, ni možno izbrati. In takó se godi še mnogokod po Slovenskem. Poleg tega pa taka društva ne dosežajo svojega namena: Prav mnogo članov (zlasti krémariji in trgovci) ni v takih društvih zavoljo društev in lepega namena, pač pa zaradi osebnih koristij. Taki člani plačujejo svojo mesečnino, no dalje se kaj malo brigajo; ne prihajajo v čitalnice nê zaradi časnikov, ne k občnim zborom itd. itd. Naša inteligencija pa namesto da bi člane oduševljevala, zbirala jih ob *določenih večernih urah**) ter *pojasnjevala preprostim članom naše slovenske, avstrijske, slovenske ali evropske razmere*, tolmačila nenavadne izraze: avtonomija, kultura, situacija, liberalizem, centralizem itd., katere mora umeti vendar vsakdo, ako hoče čitati časnike, ta naša inteligencija šestokrat s svojo malomarnostjo še bolj kvari tako stanje, zbira se v čitalnicah le na „tarok“ ali „tressette“, no pri takem „narodnem“ poslu prav poščno nemčuri ali celó furlani itd. itd.

Pametna beseda posamičnih rodoljubov se ne posluša, in če taki rodoljubi hočejo pregnati tako žalostno malo-

marnost ter vzbuditi malo zaspane duhove, poslušati jim je kaj laskavo obsodbe: „Glej rogovileža; misli, da on svet spreobrne.“ Če nisi v društvu domačih „izvoljencev“, da se te ne bojé zaradi drugih okoliščin, ničesar ne opraviš. Ker se pa „izvoljenci“ po navadi ne brigajo za take reči, ker vedó, da je nevednost najdraža reč na svetu, kakor je trdil učeni J. Swift, in ker dobiček take nevednosti in dragocenosti skupljajo le oni sami, zato vidimo, da so često ravno take domače avtoritete prava mora društvenemu, socijalnemu, narodnemu in tudi moralnemu življenju, domači slogi in poščenju . . .

Rodoljubov pa, katerim tako spoznanje hudo greni dušo, ne da bi mogli dostojno vplivati na zboljšanje, loti se vsled poparjenosti nekaka razdraženost, ki se, žal! le prepogostoma spreminja v indiferentizem, češ, saj z glavo itak ne morem skozi zid. S prva prijemajo v svoji sveti jezi za peró ter z najboljšim namenom bičajo tako, narodu pogubno stanje; take dopise čitamo potem v časnikih naših. Toda zdaj je ogenj v strehi! Grešniki, katere biča tak rodoljub, ne morejo ali pa nočejo spoznati svojega greha; da si malo potolažijo vest, upiti začnejo in razgrajati, dopisnik pa mora požreti marsikako grenkost za poščenje svoje. Izvohati, ovajati in konečno žaliti, smešiti in insultovati dopisnika je takim največa slast. Ker je to velik in silno razširjen greh naroda našega, katerega bičajmo leto za letom, dokler ga ne zatremo, naj podam o tej zadevi odlomek iz znane knjige „Časnikarstvo in naši časniki“, ki piše na 235. str. takó-le:

„Kaj je komu mari za brezimnega pisatelja tega pisma? Komur ni povšeč, pobija naj njega napake in zimate; če mu to ni zadosti, išče naj pred sodiščem ali po tem in tem paragrafu tiskovnega zakonika svoje dozdevno pravico. Na zadnji strani časopisa stoji vendar izrecno zapisan odgovorni njegov urednik. A pri nas Slovencih so ljudje že takó malenkostni (da se hujše ne izrazim), da pri vsakej kočljivej, nekoliko ostrej stvari le vprašajo: *kdo je pisal*, ne pa: *kaj in kakó je pisal*? Zapazoval sem tudi, da ono prvo, kaj neumno, navadno tudi zlobno vprašanje („kdo je pisal?“) stavljajo le neizobraženi in hudobni ljudje, nespretni ali pa kupljeni časnikarji in dopisniki, katere vest peče in se bojé, da bi njih umazanosti ne prišle na dan. Stražijo neznanega jim pisatelja, ali ga pa skušajo naravnost ovaditi državni gosposki, če ima brezimni pisatelj opraviti s kako državno službo. Tako ravnanje je nevestno, nepošteno, tako ravnanje je perfidno!“

Tako govori slovenski rodoljub, — gotovo iz svoje skušnje, kakor ponavlja njegove besede iz svoje skušnje tudi brezimni pisec teh pisem. Koliko pa je po domovini naši okrog takih rodoljubov, katerim bi tako perfidno ovadustvo ne moglo škodovati? Saj vendar dobro vemo, da je premnogo takih knjig, v katerih se poleg celó nedolžnega imena beró pridevki: Ruhestörer, Zeitungsschreiber, Gross-Slovene, panslavistischer Agitator itd., in to je lepa kvalifikacija ali priporočilo, če . . . . .! Ali ne?

Kje pa začnemo zdraviti rane, če ne v osrčju naroda, kjer je tóliko gnjilega, nezdravega, nenormalnega, dasi vedno govoričimo o krepostnem narodu našem? Take žalostne okolnosti pa vežejo rodoljubom roke, da ne morejo delati, kakor bi radi, želeli in — morali. Da pa taki narodni značaji ne morejo delovati vplivno, krivo je poleg navedenega tudi to, ker so v takih okoliščinah osamljeni, ker jim ne pomagajo (ali celó mečejo polena pod noge!) tisti znani narodnjaki in prvaki, katere takó krasno na večne čase opleva naš Stritar:

*) V „Slov. Nar.“ n. pr. se je že večkrat dokazavalo, kako naj bi se prirejali poučni govori po slovenskih društvih; pa doslej je le malo društev, ki bi poučevala takim potom svoje člane.

Molčanje lepo res je, modro delo,
Ki misli: kar ne peče te, ne gasi!
Ž njim sitnostij ne nakopá si,
Celó koristi svoje bo imelo.“

A vendar, bratje! meni bi se zdelo:
Molčali smo dovolj, — prišli so časi,
Da jasna, krepka se beseda zglasi,
Ki reče: „To je črno, to je belo!“ (Dun. soneti).

Dà, čas je že, da se zbudimo iz omamnega spanja. Čas je, da bi se začela glasiti krepka beseda v političnem in socialnem življenju naroda našega, da bomo videli: kam veslamo! Čas je, da se odrečemo dosedanjemu kimanju in malomarnosti, s katero delamo le tujstvu v korist. Dokler pa bomo hodili po dosedanjih potih, ne rešimo se nè onih sumničej iz nasprotnega tabora in nè zaprek za pravo narodno delovanje v narodu samem. Dokler nas bo pa tlačila ta móra, ne upajmo na gotovo boljše bodočnost!

Mnogokaj o tej zadevi porečemo v bodočih pismih; pokazati hočemo bolj na drobno, kakó in odkod prihaja med ljudstvo naše mnogotero zló. Prokletstvo pa, ki slabí in uničuje naše narodne sile, naj nam konečno označuje naslednji sonet slavnega našega Stritarja, ki nam dokazuje, da se Slovenci v šestnajstih letih nismo poboljšali niti za las. Ta sonet slóve:

Ko je na Dunaji, — oj duša blaga!
Kakó zè vsem, kar je lepó, se strinja;
Kakó prvake iz srcá preklija!
Človeka ne bojí se tu, ne vruga.

Nad vse resnica sveta mu je, draga,
Nikoli misli on ne izpreminja;
Poštena vsaka mu povsod stopinja,
Nobena izkušnja ga ne zmaga.

Otíde, — mine leto, — že se skisa;
Mož druge vere, družega je duha,
Poštene ni besede več, ne spisa.

Vrté se misli mu okrog trebuha,
Priatelj gnilega je „kompromisa“,
Na narodnem drevesu veja suha.

Prašam: Ni li tudi danes do pičice vse takó? Kje ste, vi vplivni možaki, katere je narod pred malo leti nazival „nadepolna mladina“ ter stavjal v vas vse svoje nade? Kam ste izginili narodu izpred očíj, kakó ste izpolnili narodu, kar ste mu obetali v mladosti? Klečali ste nekedaj pred oltarjem slovanskega rodoljuba, pred kake malike poklekate danes? Poštene ni besede več, ne spisa! — In pri takih okoliščinah naj vspešno delujemo za naroda boljše bodočnost? Potem pa se bomo čudili, da je takó mrtvo naše društveno in narodno življenje! Господи помози нам!
Rý.

„K o l o.“

Broj I. Za glasovir glasbotvorio-Franjo Miroslav Kalski. Ciena 1 for. Vlastita naklada. — Tiskao R. Milic v Ljubljani. Uzornomu rodoljubu Josipu Gorupu na Rieci posvečuje skladatelj.

Pred nami je tu lično prirejen snopič muzikalij, z naslovom „Kolo“. Namenjen je ta komad za izvrševanje na klavirju in utegne napraviti prijeten in briljanten učinek, ako ga igra zaradi seosbno energijskega značaja moška roka. V celoti je ta komad trodelen, nekako s tako razdelbo, kakor stopaj (marš) s Trio, ko se po poslednjem ponavlja glavni del. Morda pa bi ne bilo neopravičeno vprašati, ali je „Kolo“ taka razčlenba pikladna; ali nima ta ples napredujoče tendencije, kateri nasprotuje povračanje k začetku, kateri ne ugaja torej nekaka krožnata oblika ali tvorba? Jaz zato nisem kompetentna, ker tak zakon je možno posneti jedino potem, ako človek sam opaža in prouči naredni ples. Vprašanje pa je vsekakor umestno; kajti, ako hočejo Slovani za umetne tvorbe uporabiti glasbene prvine ali snovi in oblike, ki so med narodom, jim je pač biti pozornim, da se ne vdenejo domače snovi v oblike, ki so jim tuje. Drugače bi si sami do cela zaprli pot do izvirne umetnosti.

„Kolo“ gosp. Kalskega kljubu bliščobnega značaja vendar ni težak gledé na izvršbo, in zato ni potreba toliko tehniške bravure, kolikor pa ritmiškega in razumnega izvrševanja. Že zaradi tega ga je priporočati igralcem na klavir, in zlasti tudi za igranje po Čitalnicah. Srednji stavek, Andante (quasi Trio) dozdeva se mi nekoliko, kakor da bi bil podoben žalostnemu stopaju (marcia funebre). Drugače pa je komad kot ples karakterističen.

Veliko večí vspeh bi utegnili doseči to „Kolo“, ako bi se instrumentovalo, n. pr. za vojaško godbo. Ta skladba namreč ni komad izključno za klavir, ker na tem se dajo doseči še drugi, različni in finiši zvočni učinki, nego jih dovoljuje naše „Kolo“. Zato bi ono dobilo bolj mikaven kolorit, ko bi se mu podelile zvočne barve s pomočjo raznih instrumentov.

Želimo pa komadu, ki pričinja pri Slovencih v glasbenem pogledu novo pot, srčno obilo vsp-ha, naj bi ga kmalu kaka spretna roka poskusila v društvih, ter naj bi nova skladba spodbudila k nadaljnjim poskusom te vrste!

Lucila Podgornikova.

Zlata svatba.

Obrazek iz pogorskega zakotja. Iz češčine. Pobral štajerski Slovenec.

Žar poletnega solnca, katero začenja s poludanske višine polagoma pomikati se k zapadu, pripeka danes ognjeno na zemljo, vkupno z dušljivim vetrom. Nebá obok je jasen in čist, le tú pa tam prikaže se bél obláček, ki polagoma plava po nebesni gladini, dokler se ne združi z drugimi, in nemara se dosti urno spojí več takih obláčkov v grozen mrak, s čijih krila se porodí v prihodni noči nevihta. Toda v tem hipu vlada v prirodi še nevznemirjena, mrtva tišina. Gozd mirno dremlje, le včasih kaj v njem slabo zašumi; drevesni vrhovi stiskajo se drug k drugemu, kakor bi si hoteli kaj pošepetati — a to le, kakor bi se po snú oddahnili, in zopet vlada v njem globoki mir.

Tudi ptički v listnatih sencah vgreznjeni so v poludanski spanec, umolknilo je pomladno petje tisočerih grl, katero je zvoneče odmevalo v jutranjih urah po gozdu. Le pisani metulji letajo veselo od cvetke do cvetke, katere medlo in žejno sklanjajo k zemlji dubteče glavice. Tú pa tam greje se na solncu kuščar ali leskeči gad, in po stezah čilo postopajo raznovrstne žuželke.

Visoko v modrini nebesnega prostora — v daljavi jedva doglednega — kroži počasi mogočni jastreb; razpeta so mu krila, kakor bi se niti ne gibala — povznaša se mirno in veličastno, a vendar gleda njegovo bistro okó po krvavem plenu. Njegov zamolki „giak-giak“ glasi se grozno doli k lesu, v čegar zaščitu se perutnina plašno in dihtivo stiska pod veje, da bi se skrila lačnim dogledom roparja. Na nje srečo uprlo se je jastrebovo okó na nekoliko divjih golobov, poletajočih nad mogočnim bukovjem; — kakor stréla spustil se je doli in v strmeči naglici jednega vjevši, odleta zopet mirno dalje, da bi brez nevarščine pozobal svoj plen.

Zato pa si bolje postreza brezskrbno na svojem ležišču danes dolgoušni zajec; spava povsem mirno in tiho, kakor da bi ne bilo nobenih roparjev in lovcev na svetu. Čveteronožnik kakor da bi vedel, da tam na koncu lesa, v naselišču njegovih glavnih sovražnikov — pri logarjevih, imajo danes vse druge stvari v mislih, nego da bi ubogemu zajcu vznemirjevali poludnevni počitek.

Zalo je to stanišče, osamelo sicer, od mesta in vasi dosti oddaljeno, toda v ostalem jako prijazno. Prostrani dvor s stavbami, h gospodarstvu spadajočimi, napeljan je tje proti gozdu, venkaj štrli samó čelo logarjeve hiše, okrašene z mogočnimi jelenovimi rogovi. Okrog bajtice šumé mogočni dóbi in stojé z brezovimi vejami obkoljene mize in stoli, črez travnik se vijejo bele, s peskom posute stezice, na vrtu, naravnost pod okni je možno videti množstvo pisanih cvetic, tam zadej pa utico, pokrito s smerekovo skorjo, po kateri se razgrinja vejevje divje brajde in vedno zelenega bršljana.

Če nam podaja logarjeva hiša že od zunaj vabljiv in prijeten obraz, tem prijetnejše nas pozdravlja še njena notranjost. V lópi nam prihití sevéda zeló neprijazno nasproti lovski pes; toda ne marajmo za to; gotovo ga brzo kdo pokliče, in mi moremo pogledati v prvo sobo.

Zares zavetna je ta sobica! Stene so čisto pobeljene; nekoliko velikih slik, predstavljajočih dogodke iz lovskega življenja, v preprostih okvirjih, pa oviti bršljan okolo njih in množstvo srnjakovih rogov naokrog, so vsa okrasa teh sten. Okusna, temno barvana polica, na kateri je videti množstvo odrte in zopet natlačene divjačine, primerno razstavljené, vkupno s temno zelenimi preprogami, pa prijetno popolnjuje to celoto.

Na sredi sobice, okolo okrogle mize, pokrite s snegobelo preprogo „pomiznico“, na sredi katere stoji košato v modri vázi kitica iz najbolj svežih in najduhtejših lesnih in vrtnih cvetic, sedi céla rodbina v prazniški obleki svatovsko opravljena.

Na prvem mestu sedita starček in starica — oba že s srebrnimi lasmi na glavi. Starček ima na prsih v gumbovi luknji starošegnega jopiča nataknen vršič rožmarina, a starica ima ovit mirtov venec okolo desne rokó. Na vraskavih obrazih obeh videti je nasmehljaj blaženosti, odsev notranje sreče in neskaljenega mirú. Poleg starčeka na njega levi strani sedi mož v polni moči, mogočnih pleč in visoke postave, čemur tudi bogate, polne — če tudi tú pa tam uže slabo razcvetajoče brke in logarska obleka, dodavajo vzor krasnega možá; — njemu nasproti poleg starice, v beli kapici neprestano se nasmevajoče, se nežno zabava njegova soproga, dasi tudi ne mlada, vendar vedno zala, čvrsta in zdrava. Tam zopet pri bóku, — sklopčujočem ta krog — sedi na jedni strani blizu osemnajstletna, zalonežna belolaska — roža v svojem prvem razvitju, na drugi pa mlad junak, sicer upadlega, toda prijetnega lica.

Imamo pred seboj logarja, njegovo soprogo in té soproge stare roditelje, kateri praznujejo danes za nje gotovo močno pomenljiv dan — dan zlate svatovščine; — potem ljubeznjivo logarjevo hčer, jedino radost svojih starišev in logarjevega pomočnika, na čegar vestno, vseznajočo in zanesljivo službo je logar nemalo ponosen, imenujoč ga iad — svojo desno rokó.

Razumevamo torej to praznično svetišče, v katerem je tú céla rodbina. Baš so skončali obed, od navadnih gotovo dosti daljši in slavnejši, k kateremu je gospá logarica postregla celó s srebrnim in pozlačenim posodjem. Logar odpira steklenico ognjenega šampanjca, ki ga mu je grajski oskrbnik prinesel navlašč iz mesta, da bi si „zlatosvatovščani“ na slavni način napili na zdravje — na dolga še dolga leta.

Zatik je s pokom izskočil, vino šumi, se perli in peni v steklenicah, katere vsi povznašajo k napitku čegar sicer ne spremljajo navdušeni govô-i, pač pa tem gorkejši čutje.

Steklenica je izpraznjena, vsa družba živa in vesela, le oči blaženo se nasmehljajočega starčka se včasih sklopijo — začjenja jih objemati poludanska dremota.

„Dedeček, vam se dremlje, ali vidite?“ vpraša starčka nežno preljubeznjiva vnukinja, pohitevša k njemu in poljubivša ga na čelo. „Pojdite, povêdem vas v drugo sobico v vaš naslonjač, da si odpočijete nekoliko in potem pridete zopet med nas! Prebiti vam je med nami neprestano danes do noči — drugače vam ne damo mirú!“

Vsi so se s tem predlogom soglasili, in dedeček se ni dal dolgo siliti k navadnemu poludnevnu spancu. Rad je dejal: „Le pet minut naj podremlem, in brzo mi je bolje!“ In téh pet minut — navadno jih je bilo še nekoliko pet — so mu vsi radi privoščili; vsaj ni imel vrhu tega sedaj delati ničesar, popreje pak, predno si je pridobil doslužnino, natrudil se je gotovo več nego dosti.

Posadili so ga povoljno v naslonjač, dêli mu vajšnico pod glavo ter se vrnili v prvo sobico, kjer so se zabavali mirno dalje.

Okó dedečevo blodi medlo okrog po stenah in obtiči konečno na dveh — uže starih — oljnobarvnatih slikah. Jedna iz njih predstavlja jakega, mladega možá, oblečenega v jopič, sedaj uže nenavadnega kroja, z belim, tje do vrata zapétim oprsnikom, na katerem je bil okolo vratú tesno ovit beli robec z malim vozlom. Na drugi sliki bila je videti vrlo zala deklina, s kodri, od čela navzdol bujno plavajočimi, povezanimi na koncu z dragim trakom, bela obleka se kaj krasno prilega nežnemu telesu, iz močno nabranih rokavov kuka dvoje mehkih rôk, izzá nedrija kitica cvetičic — šmarnic.

Okó starčevo blodi z jedne podobe na drugo, okrog usten igra mu blažen nasmehljaj. Tak je bil videti pred petdesetimi leti kot ženin, takošna bila je takrat njegova nevesta! Petdeset let je uže od tega, in oba sta še živa — obá zdrava, naj si tudi do groba uže ne bo več takó daleč.

Trepalnice starčeve se sicer zapirajo, toda navaden spanec jih ne objame. Po uraskavem čelu podí se polagoma nov roj mislij in spominov, vzbujenih pri pogledu na ti dvé stari sliki. Duh njegov plava daleč nazaj v minulost. Pohaja se ob zlatem obzorju detinstva, in jasen odsev nedolžnosti in otročje blaženosti se mu razodeva na obličju. Pa se mu prípodí spomin na mladeniška leta, toda ti spomini niso prejšnjim jednako vsi blaženi, na starčekovo čelo se spušča uže mrak. Zgodaj je izgubil stariše, postal samcat na svetu, brez prijateljev, odkazan na svoje slabe moči. Spominja se turobnih dnevov gladú in bêde, ko se je toliko nočnih ur mučil s studijami v svoji podstrešni sobici, pri leščéci luči

oljnate svetilnice. Toda tudi pozneje ga ni popustila nesreča. Nezgodá obešala se je na vsak korak trudoljubivega mladeniča, nesreča za nesrečo ga zadevala, da je izgubil naposled ves svoj pogum, vse zaupanje v samega sebe ter je bil uže malone na kraju svoje obupnosti — kar se nagloma na obzorju njegovega življenja pokaže zvezda, katere sličen žar objavil mu je svet v novi, doslej neslutjeni krasoti, ki je prebudila v njem nove náde in dvignila v njem nove moči k boju z neprijazno osodo. Ljubezen k angeljsko krasni in dobri deklini postala je njegova rešitev. Dozdevalo se mu je, da je sovražni demon, ki je doslej sledil njegovim korakom, odstopil pred to priljudno nebeško prikaznijo. . . .

Starec zdramil se je za trenotek iz svojih sanj. Pogled se mu obrne tje vên skozi odprto okno na vrt. Toda glej! tam pri utici stojiti dve znani postavi — mladolična starčekova vnukinja v živem pogovoru z logarjevim pomočnikom. Ozrimo se na nju! Porabila sta ugodno priliko, da sta se ukradla vên v cvetoče zatišje. I no, se vé, takó bi si v sobici ne smela stiskati rok, in sedaj — evo — sklanjati se njiju glavi druga k drugi, usta pak se srečavajo v vroč, dolg poljub.

Dedec se nasméva. Ne srdí se na poljubovanje téh dvojih srečnih, mladih ljudij. Vsaj vé starček, da je logarjev pomočnik postavljen uže za logarja v bližnjem sosedstvu, in da ima logar uže dotični poziv za-nj v žepu, kateri mu pa podá še le na večer v vsestransko radosten zaključek današnjega slavnega dneva. Vê pa tudi, da dá logar novemu sólogarju radostno rokó svoje hčerke. Ne zavida tem mladim ljudém. Spominja se, kakó je tudi sam poskusil nekđaj neizrecno slast tacega prvega vročega poljuba ljubezni, ko se je ločil za dalje časa s svojo ljubljeno deklico, odhajaje na deželo, kjer se mu je najpoprej obetala podloga k ustanovitvi lastnega, domačega ognjišča. In ko je dosegel to, kakó je hitel k svoji jedino ljubljeni, da bi popeljal na dom svojo dragomilo soprogo! Vidi jo v duhu takó krasno v tej svatovski obleki; vidi ljubezen v njenih modrih, po čutilu dovršene sreče začrečih očéh, vidi te bujne kodre, plavajoče okrog rožnatega lica, vidi ta nedrija in šopek šmarnic, ki ja zaljša. . . .

Z nova se prebudí starček iz sná. Blažen nasmehljaj igra mu okrog usten, in okó se ustavi zopet na sliki takó zali, toliko mikavni. Da, takošna je bila takrat v trenotku njiju obojih neskončne sreče!

V tem je začul starček iz postranske sobice tiho trčenje steklenic. Napivajo si tam vnovič s starico, njegovo soprogo in rahlo trkajo z kozarci, da ne bi vzbudili dedeca. Toda ta bedí in sliši ljubi žvenk, dá, dozdeva se mu tudi, da čuje celó tako prisrčen vroč poljub njegove hčere in vrednega nje soproga. Ah, dedeček doznal je mnogokrat čisto radost takega poljuba, doznal je ves blagor srečnega zakona. Pol stoletja je minilo od té dôbe, ko je stopil s svojo izvoljenko pred altar . . . in koliko trenotkov, srečnih in turobnih, je preletelo skozi

ti glavi, predno sta si pokrili s temi srebrnimi nitimi. Ali v sedanjem hipu budé se mu v njegovi duši le veseli spomini. V oči se mu je prikradla lahka megla, ki se zbira na belih trepalnicah v drobno kapljo — blaženosti. Toda sedaj obrača se njegov pogled iz minulosti polagoma v bodočnost — lehak oblak pokriva zopet njegovo čelo — brezobrazna, tajna senca groba in večnosti guga se grozno pred njim. . . .

V tem se odpirajo polagoma duri, in pokaže se v njih bela kap'ca z okrajci, pod kapico pa beli, rdkki

lasje, skrbno pod rob okrajcev spravljene in pod belimi lasmi prijetno, modro okó v obličju — vrsakavem sicer — toda angeljsko prijaznem. Čelo starčekovo se hipoma jasni, naročje se mu vnovič odpira, in dvoje velih ustén stisnilo se je v gorak poljub, ki ni jednak strastnemu poljebu ljubljencev, ni vročemu poljebu zakonskih, marveč le tihemu, svetemu poljebu dveh, le v jedno dobro družéih se duš, kateri si preneseti svojo zvesto ljuhezen tudi tjekaj za temno senco mrzlega groba. . . .

Pogled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Za družbo sv. Mohora čas poteka, da se zopet naročujemo. Odbor v svojem vabilu pravi, da „je še krajev, od koder po pravici smemo pričakovati, da število dosedanjih družabnikov še naraste, in zopet so kraji, posebno ob jezikovni meji na Ogerskem, Štajerskem, Koroškem in Benečanskem, kjer se mora naše slovensko ljudstvo še le seznaniti z Mohorjevo družbo in menda celú s slovanskimi črkami, da more pristopiti k njej.“ Naj bi torej to bratovščino priporočali v istih krajih posebno tudi v cerkvi. Odbor hoče letos ustreči tudi jako primerni želji, da se v imeniku poleg imena far postavi tudi ime dotične pošte. Poverjeniki naj pomagajo v tem pogledu.

b) Ostali slovanski svet.

Cesar o cesarici. Predsednik poslaniške zbornice na Dunaji, dr. Smolka je donesel cesarju sožalje zbornice. Cesar je povdarjal, da so mu bili izrazi sožalja poleg tolažbe v Boga največa tolažba, da je dobila dinastija najlepše dokaze o izkazani zvestobi in udanosti vseh narodov, za kar se je najtopleje zahvalil. Potem pa je rekel: „Koliko imam v teh težkih dneh zahvaljevati svoji iskreno ljubljeni soprogi cesarici, kolika podpora mi je bila, tega ne morem popisati, ne dovolj toplo izraziti. Jaz le Boga hvalim, da mi je dal tako tovaršico. Le povejte to: Čim bolj bode te širili, tem bolj bom vam hvaležen.“ Cesar bil je vidno ganjen, solzil se je, in glas se mu je tresel. Smolka sam je jokal, javljajoč odgovor cesarjev. Po časnikih pa odmeva zaslužena pohvala cesarice, kateri je postavil sam cesar prekrasen zgodovinski spominek v dni največe žalosti cesarske rodovine in vseh avstrijskih narodov.

Po cesarjeviču Rudolfu žalujejo tudi zunanji Slovani, in so njih listi tu pa tam objavili žalostna poročila v črnih okvirjih. Sosebno tudi „Glas Crnogorca“ kaj milo in laskavo hiše o avstrijski dinastiji in veliki izgubi, ki je zadela državo našo ob izgubi prestolonaslednika. V Rusiji je smrt poslednjega jako pretresla vse kroge; tudi dohajajo glasi, da je bil cesarjevič Rudolf jeden glavnih faktorjev, s pomočjo kateréga bi se bilo dognalo sporazumljenje med Rusijo in Avstrijo. V obče pa priznavajo, da bližanje se dejanski pričénja; nadejajmo se, da se kljub težavam, kljub znanim nasprotnim agitacijam in manevrom posreči konečno sporazumljenje na srečo močnima državama, njunim narodnostim in na prospéh občéga miru.

Naslednik cesarjeviča Rudolfa. To vprašanje ni še rešeno, da si ne bo delalo težave. Gledé na to, da je cesar Franc Josip I. v zahvali svojim narodom na občih izjavah sožalja ob smrti cesarjeviča Rudolfa povdaril med drugim tudi to, da je skrbjeno, da sedanja pot vladanja ostane nespremenjena, je isto vprašanje celó brez aktivnega pomena. Cesar se je sam izrazil razločno, da hoče tudi za naprej, kakor doslej, svoje dolžnosti izpolnjevati vestno in natančno. Ker ga je previdnost božja ob najhujšem vdarcu okrepila toliko, da je premagal najhujšo silo britkosti prvih trenotkov, nadejati se je, da ostane še dolgo let črvst in v tem sam, kakor doslej prvi krmilnik Avstro-Ogerske. Po pragmatiški sankciji Karola VI., še sedaj veljavni, ima najprej pravico do prestolonasledstva starši brat cesarjev, nadvojvoda Karol Ludovik. Ako bi se on odrekel, je prvi poklican za to starši sin Karola Ludovika, nadvojvoda Franc Ferdinand d'Este. V tem slučaju bi prešel pridevek Este na njegovega mlajšega brata nadvojvoda Otona. Ta bi dobil tudi imovino, združeno s priimkom Este. Še le ko bi nadvojvoda Karol Ludovik in nadvojvoda Franc Ferdinand kakor si bode odstopila, postal bi prestolonaslednik nadvojvoda Oto. Da se pa določi prestolonaslednik, treba je počakati nekoliko, da bi se razvidelo, ali bi ne utegnil roditi se še sin pokojnemu cesarjeviču kot posthumus. Pragmatiška sankcija zahteva, da se poštevata tudi taka eventualiteta.

Žilka Gabriel, starosta Praškega Sokola, je umrl 29. jan. t. l. Bil je jeden najzaslužnejših rodoljubov, ki je s Fugnerjem in Tyršem pomagal snovati društvo Sokolsko; od teh dob je bil član in naposled starosta „Sokola“. Bil je pa tudi član vseh boljših narodnih društev. Zato pomeni njegova smrt veliko izgubo na narodnem poprišču med Čehi.

Proti duvalizmu se obrača članek „Slov. Nar.“ od 23. jan. t. l. Naštevata dejanja, ki kažejo, da Madjari niso zadovoljni, kljub temu, da so dosegli lastno državo, da oni zakrivljajo nujno neprijazno politiko proti Rusiji. Potem pravi: „Že sedaj madjarski upliv slabo uplivajo na našo državno polovico, toda še slabše bi, če bi se Ogrom (Madjarom Op. ur. „Sl. Sv.“) dala še večja samostalnost. V Avstriji bi ne videli več z njimi združene države, na katero se treba kaj ozirati, temveč popolnem tujo deželo. Sami bi prekucevali kozolce, le kadar bi državo spravili v nevarnost, bi zopet začeli nas klicati na pomoč, da ne poginejo. Skušnja poslednjih dvajsetih let je poučila nas, da Madjari neso sposobni za državno upravo. Državo spravili v velike dolgove, korupcija se

je ugnezdila v vse urade. Izneverjanja se dogajajo dan na dan. Uradnik vzame denar, da bi ga nesel v drug urad, pa ga med potom zgubi. Pri kasacijskem sodišči v Pešti se je že nakopičilo 7399 pravnih, ki čakajo rešitve, pri kraljevem stolu pa celó 34.000 . . . V vojsko, ko bi jo dobili Ogri v roke, bi se tudi ugnezdila korupcija, kakor v druge urade . . . Še večja nezadovoljnost je pa duvalizem vzbudil med družimi narodi onostran Litve. Nezadovoljni so Hrvatje in Srbi, torej one narodnosti, katere so za osodepolni leti 1848 in 1849 največ storile za obstoj avstrijske države in habsburško dinastijo. Nič zadovoljneži pa tudi neso Rusini, Rumuni in ogerski Nemci (in najmanj Slovaki. Op. ur. „Sl. Sv.“). Vsi le hrepene, da napočijo dan, ki jih osvobodi madjarske nasilnosti.

Če torej duvalizem ni nikogar zadovoljil temveč povsod vzbudil veliko nevoljo, ki ni v korist državi je torej jako opravičeno teženje, da se mu naredi konec. Z veseljem torej pozdravljamo posebno mi Slovani, kakor vsi pravi Avstrijci, prizadevanje onih mož, ki delujejo, da se odpravi dualizem. Še le z odpravo dualizma začne se za avstrijske Slované boljša doba.“

„Pro Patria“, šolsko društvo italijansko, ki deluje na slovanski zemlji poleg nemških društev, to društvo opisuje dunajski dopisnik v časopisu „Il Nuovo Osservatore cattolico“. Ta dopis, ki ga je ponatisnila tudi „Naša Sloga“ od 24. jan. t. l., trdi, da „Pro Patria“ v svojem bistvu politično društvo, nahaja se na mejah države, ali mu je moralno središče v Bolonji, in zavisil od občora, kateremu je duša pesnik „Satane“ prof. Carducci. Čista namera društvenikov se je pokazala v tržaškem gledališču, kjer je bila predstava društvena v duhu iredentizma.“ Dopisnik potem obžaluje, da podpirajo društvo tudi svečeniki. „Velika je potreba, da nam Bog razsveti pamet.“ Takó piše italijanski katoliški list.

Hrvatje in cirilica. Kakor je čital 7. dec. p. l. dr. Toma Maretić v jugoslovanski akademiji predgovor k svojemu delu: „Zgodovina hrvaškega pravopisa“, so Hrvatje začeli pisati z latinico še le od l. 1595; dotlej so rabili tudi oni cirilico. — V isti seji je kanonik dr. Rački predložil originalen dokument bosniškega bana Tvrdko-ta z dne 11. avgusta 1366. leta, napisan knezu Hrvatoviću s cirilico.

KNJIŽEVNOST.

„Ljubljanski Zvon“. Objavil je v 1. in 2. št. l. l. učeni slovenski rojak g. prof. Simon Rutar zanimivo razpravo: „Imenik krajepisnih imen slovenskih.“ Isti pisatelj pretresa ondi v 2. št. 2 knjigi o Bosni in Hercegovini, ki sta jih priobčila Asbôth in Hoernes l. l.

Rukopis Kralovédvorský a Zelenohorský. Knjiga ta je izšla v 1. št. „Novočeského Archiva literárního.“ Cena 1 gld. 60 kr. Adresa: „Dr. Frant. Bačkovský, redaktor v Král. Vinohradech.“ Knjiga obseza vse razprave polemike in kar je treba vedeti gledé na navedena dva češka spisa.

Letterature slave. D. Ciàmpoli. †. Bulgari. — Serbo-croati. Ygoslavi. Ulrico Hoepli. Milan. Neapelj. Pisa 1889. Ciàmpoli je prvi Italijan, ki je začel predavati na vseučilišču v Kataniji o slovanski znanosti, o delovanju Slovanov na kulturnem in književnem polju. On govori z veliko ljubeznijo o Slovanih. On pravi: „Živa resnica je, da je slovanski jezik poslednji zadobil zgodovinsko važnost; ali je isto tako istinito, da je on, ko je isto zadobil, ostal dostojen, četudi so se morali oni narodi boriti za dva zadatka, za obrano svoje individualnosti od vsakaterih navalov sosedskih in za razprostranjenje prosvete v svojih in azijskih krajih.“ „Српски Глас“ pristavlja, da se je Ciàmpoli sam trdil po izvornih delih sestaviti svojo knjigo, in da je storil, kar je mogel storiti jeden sam Italijan, in zato mu kliče: hvala! Navedena knjiga stoji 1½ lire. Taka knjiga bi bila potrebna posebnó avstrijskim Italijanom zlasti one vrste, katere kaže na poseben način svojo „avita cultura“.

„Slavjanskaja Izvestija“ 1 in 2. št. imajo med drugim naslednjo vsebino: „Načalo Slavjanskih Izvestij; Slavjanskaja vzajemnost“ v nastojajočem i budućem: V zaščitu Slavjanstva; Čehi na Volgnji; Pravda o Rusiji. Na to slede dopisi in poročila o vseh slovanskih narodih; na koncu so: Očerki narodnago byta iz galickoj žizni; Novoje bolgarskoje Obščestvo i jego žurnal. Novi, po zunanji obliki povečani list, ki ga urejuje urednik „Cebra“, g. V. V. Komarov, ima v glavi sliko, predstavljajočo del Moskovskega Kremlja. List stoji na leto za Avstro-Ogersko 10 gld. in se naročuje pod adreso: St. Peterburg, Nevskij pr., d. 138—140. V prvem izdanju izjavlja list dobra načela. Ako bo deloval po njih, koristil bo Slovanstvu jako veliko. Želeti mu je od vseh strani slovanskih narodov najboljših sotrudnikov in obilo naročnikov.

Русская Библиомера. (Russkaja Biblioteka). XI. in XII. snopič, s katerima je završen letnik 1888. Obsezata: „Четыре дня“ (Četerje dnja Vsevoloda M. Gavšina; „Забывтая История“ (Zabytaja istorija), Evgenija Levova, Izdanje J. N. Pelecha. Po 12 mesečnih snopičev na leto za 2 gld. 40 kr. Vsako delo ima na koncu slovarček. Naročnikom tudi „Червоной Ручей“ je cena znižana na 2 gld. Tudi l. 1889. bodo na vrsti dela samo odličnih ruskih pisateljev. Izdajatelj ne gleda na dobiček, ampak ima v vidu razprostraniti izdanje naše v širokih krugah našega otečestva i udovljjetoritj (zadovoljiti) čem razholjeje čisljenih ljubiteljev russkago slova v slavjanskih oblastjah (deželah) Avstriji.“

„Славянскія Извѣстия“. (Slavjanskaja Izvestija so izšla v 1. in 2. št. skupno. Uredništvo prosi, da objavijo slovenski listi naslednje: „Slavjanskija Izvestija“, postavivši si zadačo služiti delu vzajemnega seznavanja vseh Slovanov med seboj, obračajo se z najiskrenejšo prošnjo k vsem čitateljem, pomagati uredništvu v uresničenje njegove namere, z določiljanjem člankov in vsake vrste poročil, dostajajočih se sedanjega in prošlega življenja slovanskih krajev.

Avtorji in izdajatelji, ki želé imeti v svojih delih odzive in objavljenja v „Slavjanskih Izvestijah“, naj blagovolé pošiljati v uredništvo po jeden izvod (eksemplar) njih knjig in del.“

„SLOVANSKI SVET“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca. Cena mu je za zunanje naročnike za celo leto 4 gld. za pol leta 2 gld. in za četrto leta 1 gld. Za ljubljanske naročnike in za dijake stane celoletno 3 gld. 60 kr. poluletno 1 gld. 80 kr. in četrtoletno 90 kr. — Posamične številke se prodajajo po 20 kr. — Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo Fran Podgorniku v Gorici, ulica Barzelini 4.